СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVI. Ч. 48. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 29. лютого, 1928. VOL. XXXVI. No. 48. Jersey City, N. J., Wednesday, February 29, 1928. THREE CENTS.

УМОВИ В УГОЛЬНІМ ОКРУЗІ СЕ ПЯТНО НА АМЕРИКАНСЬКІЙ ЦИВІЛІЗАЦІЇ

ТАКЕ ВРАЖІННЯ ВИНОСЯТЬ СЕНАТОРИ ЗІ СЛІДСТВА.

ПИТСБУРГ, 27. лютого. — Сенатовий субкомітет, що розслідживав умови в углевім промислі, вже майже покінчив своє слідство угольного округа, і вже збирається вертати в Вашингтон, де зараз має початися переслухання перед комітетом для міжстейтової торговлі в сій самій справі.

Члени субкомітету не мають слів для висказання свого обурення для умов в углевому окрузі. Вони називають їх просто пятном на американській цивілізації.

Комітет примром відвідав одну протестанську церкву, в котрій страйкуючі майнери співали гими, який відтак заборонено судом на домагання майнерських підприємців на тій основі, що робітники перевертали слова гимну.

Ще більше враження на комітет зробило відкриття, що один судя, котрий видав був один з найострійших судових заказів против страйкуючих майнерів, має шери в углевій компанії вартости 66,000 долярів. Судя говорив на своє оправдание, що він готов сі шери продати кождої хвилі.

ПРЕЗИДЕНТ ПРЕДКЛАДАЄ КОНГРЕСОВИ НОВІ КВОТИ ІМІГРАНТІВ.

КОНГРЕС НЕВДОВОЛЕНИЙ ЗІ СВОГО ЗАКОНА.

ВАШИНГТОН, 27. лютого. — Президент Кулидж предложив конгресови обчислення нової імігранської квоти, котра буде обовязувати після 1. липня 1928 року.

Після послідного іміграційного закона, що входить у життя в половині сього року, всіх імігрантів будеться допускати сюди на рік 153,685 душ. Показується при тому, що після нового закона число імігрантів з Англії зменчується, тоді як законодавці сподівалися, що сей закон се число збільшить. Через те в конгресі піднимається думка за зміною сього закона, заким він ще ввійшов у життя.

ЦЕРКОВНИКИ ПРОСЯТЬ КУЛИДЖА ЗАВЕТУВАТИ ЗМІНЕНИЙ ФЛЬОТНИЙ ЗАКОН.

НЕВДОВОЛЕНІ З ВЕЛИКИХ ВИДАТКІВ НА ФЛЬОТУ.

ВАШИНГТОН, 2. лютого. — Федеральна Рада Церков Христа Америки, що лучить всі протестантські церкви Америки, внесла до президента Кулиджа петицію, щоби він не піддержував нового фльотного пляну, після котрого Америка мала би будувати 15 нових кружляків і один корабель для воження літаків.

Петиція каже, що сього рода проекти є проявом терористичної політики та що вони підривають мир світа.

ХТО ВИНУВАТИЙ ЗА ЗЛОЧИНИ? — ПОЛІЦІЯ.

БО ЧЕРЕЗ ЇЇ НЕДБАЛІСТЬ ЗЛОЧИН СТАВ ПОПЛАТНИМ БИЗНЕСОМ.

НЮ ЙОРК, 27. лютого. — Комітет несправности поліції й суддів предложив Краєвій Комісії Для Злочинців свій звіт, у якому підносить цікаві заключення про питанне, чому в Америці тепер так богато злочинів.

Комітет сей каже, що головними виновниками так званої повени злочинів є ніхто иничий, як тільки поліція. Через її недбалість злочинна карієра стала в Америці бизнесом, зовсім не таким небезпечним, як се звичайно говориться.

ВЕЛИКИЙ ЛЕТ БАЛЬОНА.

КОЛЬОН, 27. лютого. — Лос Анджелес, кермовий бальон американської фльоти, прилетів нині до Панамського Каналу, відбувши дорогу 2,265 миль за 39 годин і 55 мінут.

Була се найдовша подорож сього бальону, від коли він прилетів з Німеччини. Робив він пересічно 57 миль на годину, що для бальону вважається дуже гарною скорістю.

ЗЕЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА.

ФИЛАДЕЛФІЯ, 27. лютого. — Поспішний поїзд Сіборд Ер Лайн, їдучий до Ню Йорку, вискочив зі шин коло перехреста Маркус Гук, Па. Машиніст згинув на місци, а пічкур вийшов з тяжкими попареннями. Пасажири вийшли ціло.

18 ЛЮДИЙ АРЕШТОВАНО ЗА РАБУНОК ПОЧТОВОГО ВОЗА.

ШИКАГО, 27. лютого. — Поліція має тепер під своєю „опікою" 18 людий, звязаних з розбійничим нападом на почтовий віз та рабунок 133,000 долярів. Поліція каже, що вони становили шайку розбишаків, відому під назвою Клівед Генгу, який поповнила за час свого існовання коло 150 рабункових нападів.

Поліція покінчила вже переслухання підозрілих та віддає тепер справу в руки федеральної прокураторії, котра приготовить справу для осудження.

АРЕШТИ В ГАЛИЧИНІ.

По усій Галичині переведено арешти Українців членів „Сельроба", обвинувачених в комунізмі. Переведено труси в УНДО, „Ділі" та „Громадському Голосі". Редактора „Громадського Голоса" заарештовано.

НОВА КОМЕТА.

Гайдельбергський професор Раймуд відкрив нову комету, яка знаходиться в співазіді Рака й є 12-ої більшости. Нову комету можна бачити лише через дуже сильний телескоп, пізно в ночи.

АБО ЖІНКА, АБО МАЛПИ.

Жінка відомого професора відмолоджування Воронова внесла позов до паризького суду о розвід з причини того, що чоловік її не живе з нею. Вже від двох років вона знаходиться в Парижі, а професор в Канах, (Південь Франції), де провадить досліди над малпами.

ЗГОРІЛО 35 ДУШ В ТЕАТРІ.

МОРІЯГО, Італія, 27. лютого. — В тій місцевости згорів до тла місцевий кіноматографічний театр. Огонь вибух підчас представлення. Згоріло 35 душ.

АФГАНІСТАНСЬКИЙ КОРОЛЬ ЇДЕ ДО БОЛЬШЕВИКІВ.

Хоч большевики і проти королів, але то лиш на папері та в балачках. На ділі після довгих запрошень Емір Афганістанський дав згоду поїхати до Радянської Росії, де він мав би студіювати економічне положення, робітниче питання та соціяльні проблеми життя. „Всеросійський Староста" має тепер клопоти: Як організувати зустріч коронованому „диктаторови".

БІЙКА МІЖ КОМУНІСТАМИ ТА ФАШИСТАМИ В ПАРИЖІ.

Між фашистами а комуністами виникла бійка в передмістю Парижа, Баньйолі. В бійці взяли участь 40 фашистів та коло 100 робітників та комуністів. Напад приписують фашистам, які нібн то напали на продавців комуністичних газет. В останні часи комуністи поширили пропаганду в армії й це викликає гостру кампанію з боку усіх некомуністичних газет. Переведено арешти.

ЛЕОН ДОДЕ НА ІНДЕКСІ.

Посол, редактор і письменник в одній особі Леон Доде, що втік із паризької вязниці у Брюссель, дійшов у своїй кампанії з Ватиканом до цікавих наслідків. Його орган „Акціон Франсез", редагований спільно із другим ще більшим письменником, духовим провідником роялістів, Шарль Морраcом, є безсумніву релігійним, а навіть католицьким. Тимчасом Ватикан поставив на індекс нову низку творів цих письменників!

ДОМАШНЯ ВІЙНА В АНГЛІКАНСЬКІЙ ЦЕРКВІ.

В англіканській церкві в Англії провадиться від кількох місяців така релігійна боротьба, яка між Українцями, здається, була-б неможлива. Позірною причиною боротьбі є проект зміни церковного требника, або як Англійці називають просто „молитвеника". Дійсно є се боротьба між двома розбіжними напрямами в церкві, між протестантським напрямом і римським. Англіканська церква була первісно римо-католицькою, а повстала в той спосіб, що відірвалася від папи, не хотячи признавати його заступником Христа на землі. Після зірвання з Римом англіканська церква відійшла досить далеко в напрямі протестантизму, одначе між вищими церковними достойниками був завсіди нахил до задержування римських церковних порядків, а навіть теольогічних наук. Послідними часами сей нахил до Риму виявився в т. зв. англьо-католицькім русі, який кладе собі за ціль зближення до римської церкви, а навіть злуку з нею при загарантованню декої автономії для англіканської церкви. В тім напрямі провадилися пару літ тому навіть переговори між деякими провідниками англіканської церкви і римо-католицькими діячами, між якими на першім місци стояв пок. бельгійський кардинал Мерсіє. В напрямі зближення англіканської церкви до римо-католицької були запропоновані деякі зміни в требнику. Зміни пропонував не хто иний, а сам голова англіканської церкви, архиепископ з Кентербері. Та тут зайшла досить несподівана перешкода. Англіканська церква в Англії має ще доси імя державної церкви, хоч другі церкви можуть в Англії зовсім свобідно розвиватися. Послідовно на одобрення змін в требнику потрібно було згоди парляменту. І якраз сеї згоди парлямент не дав. Більшістю голосів палата послів британського парляменту відкинула законопроект, який мав позволити на зміни в требнику. Було се при кінці грудня. Від того часу боротьба між протестантським і католицьким напрямом в англіканській церкві не тільки не втихає, а щораз більше заогнюється. Характеристичним примром тої боротьби може послужити подія, про яку доносять з Дарвен в Англії. В неділю, 19. лютого, зібралося там в церкві 7,000 до 8,000 осіб і кашлянням, свистом та співом не допустили двох своїх священиків до виголошення проповідей. Поліція мусіла ратувати священиків перед парафіянами.

ЗА ПРИКЛАДОМ ДОРОСЛИХ.

Професор Віденської реальної школи Магер кілька днів тому одержав скриньку з радіо, котра пізніше оказалася пекельною машиною, набитою крісовим порохом. Машину прислав учень з пімсти, але вибуху не було.

У НІМЦІВ І В НАС.

У німецькій пресі на першій сторінці находимо на всю довжину шпальти таку обяву: „25-літній ювилей практичної праці (Гешефтсюбілеум) славного комерційного радника, почесного д-ра філ. Курт Айзнера". Наверху фотографія, внизу біографія. Ось деякі цифри: уроджений у традиційній родині ресторанторів, практикує як кельнер у німецьких містах і в Англії. Винаймає готелі, каварні... Йде на війну... дає на такі добродійні установи... стає почесним доктором університету у Вірцбургу"... Читаєш і зітхаєш: коли в нас найдеться інтелігент, що не буде соромитись заснувати добрий ресторан, каварню, відчинити фризієрський сальон!... Коли в нас родичі зважаться почати карієру свого сина від

СЛІВЦЕ ПРО МУЖЕСЬКУ МОДУ.

Англійський наслідник престолу на бенкеті товариства лондонських ювелірів найшов нагоду виголосити промову про мужеську моду. Тому, що мужеська мода часто йде з Англії і що там, у країні традиції, слово такого джиґуна та улюбленця як великий князь не пропадає дурно, повторяємо його тут. Великий князь є рішучим ворогом крохмалевих сорочок і пояснює цей винахід дотепно: винаходом вальців до прання, які нищили всі ґудзики в сорочках. А що ґудзики в мягких сорочках не держались, тому люди рішили носити тверді сорочки і з цього часу впало на мужеський рід це незрозуміле лихо, яке завертає нас до середновічних панцирів. Лише жінки, що носили корсети, нас зрозуміють! кельнера, він буде гордий нею, а ми у Львові матимемо нарешті власний ресторан, власну каварню і одного-єдиного стрижія! — („Діло").

ЩЕ РАЗ СУДИТИМУТЬ.

В звязку зі справою Букшованого, до Чорткова прибув слідчий суддя. Разом з Букшованим мають стати перед судом його спільники, студент медицини Печковський та Рожичка. Ляцькі газети кажуть, що вже стверджено, що вони збирали та доносили Радянській владі про військові пляни Польщі.

ХОЧУТЬ „ГРЕЙДУВАТИ" УЧИТЕЛІВ.

Почавши в вівторок, 28 лютого, зачнеться в Вінніпегу в готелі Роял Александра конвенція манітобських шкільних трестів. Конвенція буде радити між иншим над резолюцією, запропонованою околицею Раквуд, яка пропонує клясифікування, або грейдовання учителів не тільки після їх образовання, але й після здібности передавати учениками знання, яке мають.

НОВИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПРОФЕСОР, АЛЕ... У ВАРШАВІ.

Д-р Степан Балей призначений у Варшавськім університеті на новоутворену там катедру психольогії педагогіки як надзвичайний професор.

В АНГЛІЇ — ЦЕ НЕБУВАЛА ІСТОРІЯ

КАРАЮТЬ ВИСОКИХ УРЯДОВЦІВ ЗА СПЕКУЛЯЦІЮ ФРАНЦУСЬКИМИ ФРАНКАМИ.

ЛОНДОН, 27. лютого. — Сталася подія, якої ніхто з живучих в Англії не памятає. Ото потягнено до відвічальности трох високих міністеріяльних урядовців, посуджених о спекуляцію, звернену на обниження французького франка. Були це урядовці міністерства заграничних справ. З огляду на те, що та спекуляція була звернена супроти держави, заприязненої з Англією, одного урядовця позбавлено служби, другого змушено до резиґнації, а третому уділено догану з поминенням в авансі.

МУСОЛІНІ ПРИТИХ.

КОНФЕРУЄ З ІТАЛІЙСЬКИМ І АВСТРІЙСЬКИМ ПОСЛАМИ В СПРАВІ АТАКІВ В АВСТРІЙСЬКІМ ПАРЛЯМЕНТІ.

РИМ, 27. лютого. — Італійський диктатор Муссоліні не виголосив заповідженої на сегодні бесіди, в якій мав накинутися на Австрію за її виступи в справі оборони Німців в Полудневім Тиролю. Кажуть, що виголосить її за кілька днів, а тепер конферує з італійським послом, що приїхав з Відня та з австрійським послом і збирає матеріяли. В своїй бесіді начеркне Муссоліні італійську політику згядом італійських національних меншостей. Буде старатися бути умірковании і не дуже дразнити Німців.

ІТАЛІЙЦІ ДАЛІ ТИСНУТЬ НІМЦІВ.

ВІДЕНЬ, 27. лютого. — З Полудневого Тиролю, що опинився під Італією, доносять, що якраз тепер, коли ще не вройшов відгомін парляментарних віденських дебат над італійськими знущаннями в Тиролю, італійський уряд заказав німецьким учителям учити діти поза школою в німецькій мові.

Інсбруцька рада міста, зібравшися на наради, перервала сесію на 5 мінут та зарядила пятьмінутову мовчанку, щоби в той спосіб виявити свою симпатію гнетеним під італійським ярмом своїм братам.

ДОЖИДАЮТЬ НЕСПОДІВАНКИ З БОКУ АМЕРИКИ.

ГІБЗОН ЗНОВА ГОЛОВОЮ ДЕЛЕҐАЦІЇ РОЗОРУЖНОЇ ПІДГОТОВЧОЇ КОМІСІЇ.

ЖЕНЕВА, 27. лютого. — З того, що американський амбасадор до Бельгії Гібзон приїхав нечайно до Женеви та мав розмову з генеральним секретарем Ліґи, заключають, що Америка має якийсь новий плян в справі розоруження, бо Гібзон став знова головою американської розоружної комісії. В останних часах був ним Вилзон, американський посол до Швайцарії. Гібзон це той, що проводив послідній розоружній морський конференції, яку він обстоював разом з Келлоґом і яка, як відомо, не дала позитивного результату.

НОВИЙ БРИТИЙСЬКИЙ ПОСОЛ ДЛЯ КАНАДИ.

БУДЕ ЗАСТУПАТИ БРИТІЙСЬКИЙ УРЯД. НЕ ЗНАЮТЬ ТІЛЬКИ, ЯКУ ДАТИ ЙОМУ РАНҐУ.

ЛОНДОН, 27. лютого. — Канада буде мати двох представників. Один буде зватися як досі генеральним ґуверниром і буде заступати англійського короля, а другий буде заступником британського уряду. Буде ним полковник Амери. Нове назначення наступило згідно з ухвалами послідної імперіяльної британської конференції.

Кажуть, що британська імперія була все зорганізована в той спосіб, що годі дошукатися в тій організації якоїсь певної системи, а ще більше льогіки. Такою аномалією є і цей новий представник. Бо ніхто не знає, які є його властиві функції, ні ніхто не знає, яку йому ранґу дати: чи міністра чи заграничного посла.

БЮТЬ БІДНИХ СИНІВ ПУСТИНІ.

ІТАЛІЯ ЗАБИРАЄ СВОБІДНИМ АРАБАМ РЕШТКИ ВІЛЬНОЇ ЗЕМЛІ.

РИМ, 27. лютого. — Вся італійська преса радіє з приводу нових побід італійських військ в Африці. Подають, що італійська армія підбила вже майже цілу африканську провінцію Киренейку та дійшла аж до Лібійської пустині.

Боротьби, які доводилося зводити з арабськими племенами, що не хотіли терпіти італійського ярма, були доволі жорстокі. В останній боротьбі впало по італійській стороні 5 офіцирів, пятьох було ранених, а 200 жовнірів було забитих і ранених. Забиті та ранені були самі Араби, які боролися по стороні Італії проти своїх власних братів.

ЛІНТЯЮ, МАХАЙ ДО РОБОТИ.

БЕРЛІН, 27. лютого. — Німецький уряд справляє далі різні паради афганістанському монархови. Між иншим оглядав монарх величаву німецьку радіо стацію в Навен. Коли вертав з тих оглядин, витали його вивісками по дорозі окликами. Але зібралися і комуністи, які почали кричати: Лінтяю, забирайся до роботи, а не волочися. Афганістанський монарх, не розуміючи німецької бесіди, думав, що отсе так радісно його витають. Тому відклонювався з усміхом комуністам. А ті, щоби їх краще зрозумів, почали відгрожуватися йому кулаками. Та тут вмішалася вже поліція і комуністів розігнала.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$7.00	На рік	$7.00
Six months	$3.75	На пів року	$3.75
Three months	$2.00	На три місяці	$2.00
Newark and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і Заграницю:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$5.00	На пів року	$5.00
Three months	$2.75	На три місяці	$2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order
Телефон „Свобода" 498 Montgomery Тел. У. Н. Союза 1888 Montgomery
Адрес: "SVOBODA" P. O. BOX 346 JERSEY CITY, N. J.

ХТО ШИРИТЬ РАДИКАЛІЗМ?

Ще тиждень не минув, від коли почалося слідство сенатового комітету для розсліду вуглевого страйку, а вже воно кинуло немало нового світла на майнерський страйк.

Як перші здобутки сього слідства треба признати те, що сенатовий комітет набрав переконання та дав сьому переконанню публичний вислів, що страйк викликали самі властителі копалень мягкого вугля, поломавши з майнерами свою угоду, аби не платити обіцяних в угоді оплат.

Другим здобутком треба признати виступ сенаторів з комітету за правом робітників до організації.

Самі підприємці мають організації для оборони своїх інтересів, але робітникам організуватися не дозволяють. Організації підприємців ведуть проти організовання робітників завзяту кампанію, покористовуючися при тому всякими способами, чесними й нечесними. Між нечесні треба передовсім зачислити звичайний нині в Америці спосіб промовляти до расових і національних упереджень Американців. Представляють вони справу так, що мовляв Америці грозить якась політична небезпека, що мовляв в Америці є тепер богато небезпечних елементів, які хотілиби знищити американські політичні свободолюбні інституції. Мовляв, в Америці шириться радикалізм, а розсадником радикалізму є чужинці, а ті чужинці організуються в юнії. Виходилоби, що американські робітники за юніями не стоять, що за юнії побиваються тільки іміґранти. Зі сього малиби Американці зробити заключення, що їм за юнії не треба стояти, бо се чужинецька, неамериканська видумка.

Нема сумніву, що серед американського робітництва найдуться такі, що свою лякливість сховають за таку арґументацію. І тому добре се сталося, що сенатор Ґудинґ, один з членів сенатового комітету, вичитав лекцію углевим підприємцям за сю агітацію. Він показав, що того рода агітація минається з правдою. Робітничі юнії стоять на становищи признаних в Америці засад: коли підприємці мають свою організацію, то й робітники повинні мати свою. Робітничі юнії не підривають довіря до американських інституцій. Якраз безправства, позбавлювання робітників належних їм прав викликає радикалізм серед робітництва, ширить бажання „московщити американський уряд". Найкраща зарада на радикалізм не нищити робітничі організації, але признание їм права існовання та признание їм таких самих прав до розвою, які признається другій стороні, себто підприємцям.

ПРО СИНДИКАТСЬКИЙ РУХ У ФРАНЦІЇ

(Стаття надіслана).

Від кінця війни почавши — довершується у Франції поволі, але постепенно правдива **революція** — хотя **некровава**: Франція переміняється з **парляментарної** республики на республику **синдикалістичну**, то є оперту **на організаціях** заводових, **професійних**.

Батьком французького закона з дня 21. марта 1884 р. про професійні союзи був міністер Вальдек-Руссо. Був це дуже розумний чоловік, реальний політик та визначний правник. Його властивою ціллю було: признати вже істнуючі синдикати та цілий той рух пустити таким руслом, як йому було треба. Закон з 1884 року признає **право до закладання синдикатів**, але **забороняє союзи** поодиноких симпатиків поміж собою. Рівнож **заборонив** той закон **державним урядовцям** закладати професійні товариства то є **синдикати**.

Той закон з 1884 року є ще вправді і досі в силі, однакож розвій відносин у Франції нарушив його власне що до двох найбільше основних постанов.

І так: професійні синдикати злучилися еще в р. 1895 в союз під назвою **„Генеральна конфедерація праці"**, а крім того і державні **урядовці** позакладували свої професійні товариства, котрі по війні приступили до тої генеральної конфедерації, отже властиво до **нелегальної** організації.

На бажання міністра Мільрана ствердив ту нелегальність виразно франц. Адміністративний Трибунал, однакож уряд і тоді не посмів був розвязати тої конфедерації. Навпаки: теперішний головний секретар її Лев Юго є делегатом французьких робітників до ради „міжнародного бюра праці" а сам французький уряд переговорює з ним яко з дуже впливовою і ученою людиною в справах суспільних.

Над питанням, чи „конфедерація праці" істнує леґально чи ні — булоби тепер смішним застановлятись, бо-ж булоби цілком неможливим заборонювати ґірничим робітникам на півночи Франції або нпр. металюрґічним робітникам зпід Парижа — лучитися разом з заводових своїх організацій.

Однак уже поважнішим питанням є істновання професійних союзів **державних урядовців**, та вступлення тих союзів до „конфедерації праці".

І взагалі: як могло до цего дійти, коли закон виразно заказує урядовцям лучитися в **синдикати**, і коли вистарчивби звичайний коротенький декрет міністра, щоби ті синдикати розвязати?

Французи є знані з того, що думають і **поступають льогічно**. Коли однак у згаданих власне справах льогічно не поступають і уряд дивиться через пальці на нарушення закону з 1884 року — то треба в тім бачити великий **знак часу**. Закони чейже не є вічні: вони реґулюють відносини між людьми на якийсь час, — але вони мусять остаточно приноровитись до вимогів часу, бо в противнім випадку само життя їх нарушить і зломить.

Французька армія урядовців числить **701,000** осіб, а пенсії тої армії виносять **6,720** міліонів франків — то є **16%** цілого державного буджету.

Пересічно однак заробляє французький урядовець **800** франків місячно і коли дає собі раду з тою невеликою сумою, то лиш тому, що Французи уміють дуже ощадно жити.

Французькі урядовці заложили цілий ряд професійних товариств (синдикатів) а то відповідно до своїх фахів. Ті товариства злучили вони в один союз, що зветься **„Національна Федерація урядничих синдикатів"**, на чолі котрої стоїть рада зложена з 16 членів.

На чолі синдикатського руху стояли і стоять **учителі народних шкіл**. Є їх разом **сто двадцять тисяч** а синдикат їх зветься **„Національним синдикатом учителів"**. Його головним секретарем є Руссель а начальником пропаґанди Ґлей і тому звуть той цілий союз **„Синдикатом Ґлей-Руссель"**. Належить до нього переважуюча більшість французьких учителів, бо аж **вісімдесять пять тисяч**. І він приступив на конгресі в Парижу 1925 р. до „Генеральної Конфедерації праці" а то **180** голосами делегатів — проти **6** голосів. —

Треба еще зазначити, що **18,000** учителів належить до осібної федерації, що є членом комуністичного союза робітників. Надто біля одної тисячі учителів признається до анархістів. Нарешті **14,000** учителів належить до організації націоналістичної, що повстала в р. 1925 на основі закона о товариствах з 1901 року. Вплив її є однак дуже незначний, навіть коли **„Синдикат Ґлей-Руссель"** виступає з чимраз дальше ідучими домаганнями. Конґрес того синдикату, що відбувся 8. серпня 1927 р. в Парижи, ухвалив одноголосно домагатися **„націоналізації научання"**.

Значить це тільки, що **лише держава** малаби право закладати і удержувати **школи** а приватним людям, товариствам та **монастирам** булоби се заборонене.

Та постанова конґресова є власне вимірена **проти** католицьких шкіл удержуваних **монашими органами**. Ті школи — головне жерело назадництва у французькім народі, бо в них виховують **лютих і фанатичних ворогів** всякого **визвольного робітничого руху**. Доки ті монаші школи не зістануть розженені — доси все з них будуть виходити люди, котрих одиноким засобом для розвязання суспільного питання буде: **розстрілювання страйкуючих робітників!** Вся висока військова старшина у Франції рекрутується також з тих католицьких шкіл!

За прикладом учителів — ціла федерація урядовців вступила рівнож до „Генеральної конфедерації праці", а то в квітни 1927 р. — Її генеральний секретар Юго поставив однак урядничому синдикатови ряд условий, з котрих найважнішими є однак ось які:

1) Синдикат урядничий зобовязується боронити независимости синдикатського руху **на підставі програми, ухваленої в Амієн**. (Програма та приймає іменно за засоби боротьби „страйк **осібних** синдикатів як і страйк **ґенеральний**").

2) Синдикат урядничий признає приналежність „Генер. Конфедерації праці" до **„Міжнародної Федерації синдикатів в Амстердамі"**.

Національна рада всіх урядничих синдикатів приняла ось ті условя **468** голосами проти 3-ох. І лише **20** делегатів здержалося від голосовання.

З всього тут представленого бачимо, що Франція наближається поволи але певно до синдикалістичної республики. Парлямент такий як є, вибираний безпосередно через людність — не може і не має сили розпочати боротьбу з синдикатським рухом, а і держава мусить із ним числитися.

Лише диктатура в роді італійської, виконуваної Муссоліні, моглаби покласти край синдикатському рухови і перемінити синдикати на **корпорації**, підчинені державі.

Але італійські корпорації — це мішанина робітництва з підприємцями. Стоять вони під командою **урядовців**, котрі очевидно потягають за підприємцями. Італійські корпорації — це цілковите поневолене робітничого визвольного руху для цілей і інтересів великого промислу.

Муссоліньому вдалася така штучка з уваги на незорганізованість і розбиїкість італійського робітництва.

У Франції такий замах на робітничу клясу є цілком неможливий і викликавби негайно суспільну революцію. Французькі синдикати надто вже сильні і теперішньому урядови лишається лише дорога пактів і переговорів з „Генеральною Конфедерацією праці".

Тою безкровною дорогою зможуть французькі робітники позискувати чимраз більші здобутки і вводити усе нові і дальше ідучі суспільні реформи.

Подав Др. Кирило Т.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЩО ТО ТАКЕ: БУДІВЕЛЬНО ПОЗИЧКОВЕ ТОВАРИСТВО?

З огляду на те, що Українці в Америці почали вже інтересуватися на більшу скалю бізнесовими справами та що тих голосів про такі справи в „Свободі" що далі тим більше, хочу і собі сказати дещо про будівельно-позичкові товариства (BUILDING AND LOAN ASSOCIATION).

При кінци місяця грудня 1927 р. видав Департамент Билдинг Ловн Ассосиейшен стейту Огайо стейтмент про стан будівельно-позичкових товариств в стейті. Думаю, що вартує з тим стейтментом познайомитися. Обертають вони сумою $1,100,000,000. Ніякий другий стейт не дорівнює під тим оглядом стейтови Огайо. А цікаве тут те, що всі ті гроші, якими обертають ті товариства, це тяжко запрацьований гріш робітників. Велику ролю у розвою тих товариств відграє місто Клівленд, О. Тут є 96 будівельно позичкових товариств, які мають 90,259 уділовців, а 214,648 депозиторів, що складають $200,000,000.

В стейті Огайо розвиваються ті товариства найкраще, бо тут для них найбільш доступні права. Тут дозволяють будівельно-позичковим товариствам приймати депозити і вести деякі банкові діла. Не вільно їм одначе вкладати гроші в якісь ризикові інтереси, закупловати стаки, бонди і т. п. Гроші, які складають уділовці чи депозитори, мають бути ужиті на позички в формі першого морґеджу.

Навіть секретар торговлі Гувер підносив недавно, що такі товариства найбільше допомагають робітникам і вони є для них добродійством, бо допомагають їм до закупна свого власного кутка, своєї хати.

Будівельно-позичкові товариства є дивним дивом національних товариств. Кожда національність має свої власні товариства і там збирає свій капітал і підносить ним добробут своїх членів, які є одної і тої самої національности. У нас є рівнож і два українські будівельно-позичкові товариства і оба гарно розвиваються. Перше, що зветься Українсько-Американське Будівельно-Позичкове Товариство, Український Банк, зорганізоване ще в 1915 році, має нині депозитових членів 1047 на суму $391,563.96, а уділовців 290 на суму $66,328.74.

Товариство доробилося вже гарного майна і представляє собою вартість $525,000. Платить 5% від ощадностей, а 8% дивиденди. За час свого істновання допомогло товариство 940 своїм членам набути власні доми, а рівнож і другі наші інституції в Клівленді одержали від Укр. Банку підмогу.

Та є ще у нас багато Українців, які не доцінюють ваги цеї інституції і від неї бокують. А це прецінь українська інституція, Українці в ній працюють і Українцям вона помагає.

Українське Будівельно-Позичкове Товариство в Клівленд дістало велике признанне за солідне ведення від суперінтендента від Билдинг Ловн Ассосиейшен стейту Огайо. А таких признань видано на цілий стейт тільки 9, між ними було одно і для нашої української інституції.

В. Волянський з Клівленд, О.

Селянин у суперечці назвав коршмаря псом. Жид подав селянина у суд і поставив свідків. На суді суддя каже до селянина:

— Ви обвинувачені, що назвали Берка Фінкельштайна псом.

На це селянин обурений питається жида:

— А ти, собако, я коли називав тебе псом!?

В. Кедровський.

1917 РІК.

Передрук заборонений. — Всі права застережено 1927 р.

(46)

„2. Окремі части орґанізуються по звичайному статуту полків піших, кінних, інжинерних, гарматних бриґад, авіяційних отрядів та всяких команд особливого призначення.

3. На фронті Українці у всіх військових частинах складаються в національні роти, баталіони, з яких по першій можливости складаються українські військові части, як сказано у пункті 2.

4. Командна мова по всіх частях українська зараз заводиться для Українців там, де на це спроможеться командний склад.

Віче доручило Раді приняті пропозиції довести у Ставку і до Військового Міністра і доручило звернутись до Центр. Ради з проханням зробити відповідні офіційні заходи перед Тимчасовим Рос. Урядом до якнайскорщого переведення в життя постанов. Голова Віча. Писар".

Ухвали військового віча 7-го Заамурського пограничного полку 27/IV. 1917.

„Ми, салдати і офіцири, Українці 7-го Заамурського пограничного полку, зібравшись сьогодня на великому вічі одночасно постановили:

„1. Прилучити наш голос до голосу Укр. Центр. Ради, яка є виразницею найкращих домагань всієї української людности на Україні і не на Україні, бо погляди і домагання Ради усі ми знаємо, всім розумом, сумлінням і душею до них пристаємо і, скільки сили і хисту вистачить, обороняти будемо.

2. Найкращою формою державного ладу ми, з покон віків републиканці, йдучи за прикладом славної памяти предків наших, визнаємо Річ-Посполиту, демократичну республику на основах вільної федерації окремих земель і тому ми твердо і рішуче вимагаємо для України самої широкої національно-територіяльної автономії з широким забезпеченням прав меньшостей для других націй, які мешкають на територіях України.

3. В твердім переконанню, що установче зібрання не може не підтвердити за українським народом його права на автономію України, вимагаємо негайного заведення вживання української мови у школі, суді і по всіх громадянських і державних інституціях на території України.

4. Переходячи від слова до діла, вважаємо потрібним:

а) закласти українські громади в ротах і командах та оєднати їх у Полкову Громаду, для якої обібрати Раду із голови, товариша голови і писаря;

б) перейти до широкої орґанізаційної і агітаційної праці на грунті національної свідомости, льозунгів і братнього єднання;

в) завязати постійні зносини з українськими громадами инших частин нашої дивізії;

г) зібрати жертви на українську літературу.

5. Обібрати посланців-депутатів до Українського Військового Зїзду, який має відбутися 5 травня (мая) ц. р. в м. Київі — на зїзд ухвалено послати одного офіцира і 4 салдатів.

„6. Вітати Укр. Центр. Раду, українську військову раду фронту і українське військове товариство ім. гетьмана Павла Полуботка, і всіх тих, хто має однакову з нашою думку.

7. Прохати п. командіра Полку оголосити нашу постанову в полковому приказі, переказавши по команді Тимчасовому Урядові нашу привселюдну обітницю до останньої змоги і сили боронити свободу нашої спільної Матері, оновленої держави російської од всіх ворогів її, хтоб вони не були.

8. Надіслати нашу постанову від 27 квітня до Центр. Укр. Ради, Товариству ім. гетьмана Павла Полуботка, Раді фронту, Полковому комітетові, Дивізійному комітетові і через п. командіра полку по команді.

9. Проголосити „Славу" Україні з тим, щоб гасло „Нехай живе вільна Україна" ніколи не стиралось з памяти всіх учасників сього віча і всіх, хто прочитає нашу постанову".

Подібні постанови сотками, тисячами йшли до Київа зі всіх просторів бувшої Росії: з Далекого Сходу, Сибіру, Туркестану, Архангельська, Петрограду та зі всіх фронтів. У всіх них були зазначені по суті одні й тіж домагання, бажання, надії, віра, хоч вони були складені в ріжних формах, в ріжних виразах. Иноді були написані дуже каліченою українською мовою, або скорше „салдатським жарґоном", але тим більше вони були цінні, дорогі, що в них просто, щиро й отверто говорила своє слово душа українського вояка. Чим дальше тим частіше ці постанови почали мати характер більш рішучих, більш конкретних вимог, протестів і т. д.

* * *

Київ також не дрімав. Українці-вояки заворушились майже спершого дня революції та почали творити свої національні орґанізації. Вояки Київської залоги утворили український військовий орґанізаційний комітет, у склад якого увійшли: полк. Глинський, хорун. Міхновський, хорун. Павелко, урядовець Корольчук і инші. Завданням його було утворити всеукраїнський військовий керуючий центр.

Збори Українців-вояків у Київі 28. березня 1917 р. винесли таку постанову:

„Українське віче салдатів і офіцирів фронтовиків, щоб запобігти дезорґанізації війська і зміцнити його воєнну силу, постановило:

Найперше, треба зорґанізувати українську національну армію з усіма родами зброї.

„1. В склад сеї армії повинні входити:

а) Дозволений уже охочекомонний полк, для котрого потрібно негайно виділити кадри.

б) Зо всіх тилових частин виділити салдатів і офіцирів Українців на формування українських полків по звичайному військовому статуту полків піших, кінних, гарматних бриґад, інженірних команд, команд фльоти й авіяції з урядовою мовою українською.

„2. Що до фронтових частей: всіх Українців салдатів і офіцирів згуртувати по змозі в окремі національні ґрупи, спровола, як то зазначено у попереднім пункті.

„3. Вважаючи на те, що землю українську починають захоплювати в свої руки чужинці в справах спекуляційних, просимо Укр. Ц. Раду вжити заходів, щоб народні добра не продавалися і не віддавалися на аренду чужинцям на довгий час, до видання нових законів і стежити за сим через спеціяльних комісарів.

„4. Сі ухвали подаємо до відома У. В. Р. і У. Ц. Р. і просимо зробити відповідні офіціяльні заходи перед тимчасовим урядом, аби переведено якнайскорше сі ухвали в життя".

Під цю пору в Київі на збірному етапному пункті зібралося більше 3000 душ Українців-вояків, що чекали відправки на фронт. Дехто з них був тут уже до 2—3 місяців. Захоплені хвилею національного пробудження, вони зібралися на збори і вирішили домагатися, щоби з них був утворений окремий український полк, і як такий одісланий на фронт. Тому, що російська військова влада була рішуче проти таких домагань, то полк був сформований вояками самочинно й обібраний командир полку. Назву той полк прибрав собі таку: „Перший Український Полк ім. гетьмана Богдана Хмельницького".

Російська „військово-демократично-революційна" влада Київської Округи побачила в цьому вчинку страшний злочин, страшний, просто неімовірний вчинок „дезертирів", що може зруйнувати увесь російський фронт, зруйнувати велику російську єдину армію. Звичайно, дійсні мотиви ґаласу були другого порядку. Тому влада виступала зі всією силою на боротьбу з таким „страшним вчинком". Ті, кого вона назвала „дезертирами", „бунтівниками", що не хочуть виконати свого громадського обовязку перед „Великой Росией", належали до катеґорії вояків, що вдруге, втрете, а дехто вчетверте і вняте поверталися на фронт видужавши після поранень, хороб, тощо. Добра половина їх була уквітчана декількома бойовими нагородами хоробрости. Винні-ж вони були лише в тому, що їм уже набридло місяцями валятися на брудних підлогах етапного пункту на камінному смітнику-подвірю його, та вести недоцільне, напівголодне життя, годуючи у свою чергу вошей, що заїдали їх. Вони все очікували відправки до „своїх частей". А найбільша вина було те, що вони вимагали найскоршої відправки їх на фронт, але (оце „але" є увесь „страшний злочин") як Українці по походженню посміли вимагати, щоби їм дали можливість умірати не позбавленими свого національного імени, умірати під своїм національним прапором.

(Дальше буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ВІДДІЛ ПРО НЕКУЛЬТУРНУ ПОЛЕМІКУ ТА ПРО ГЕТЬМАНАТ.

Ми, члени товариства ім. Т. Шевченка, від. 252. Укр. Нар. Союза, читаємо всілякі українські часописи, але ще досі не мали нагоди вичитати щось подібного, як пишеться в монархістично-гетьманській Січи в Шикаґо.

Навіть найбільше ворожа преса не потрафилаби кинути на наш нарід таким болотом, як се власне кинула монархістична „Січ" з дня 1. лютого 1928.

Там називається український нарід „гнойомасою", „погноєм" та вуличними виразами ганьбиться всіх Українців і їх провідників, що не годяться з „правним господарем Павлом".

Ми патнуємо сього рода напад і чернення українського народу, з котрого ми всі вийшли. Огидну лайку монархістичної Січи уважаємо плодом посіву пропаганди, чужої нашому народови, ширеної поміщиком і царським ґенералом Скоропадським.

Ширення між нами всілякого єдиновластя, а тимбільше тут на землі вільної американської республики уважаємо провокацією.

Ми, члени У. Н. Союза, усуджуємо тих киринників з монархістичної „Січи", що безчестять і нападають на нас, членів У. Н. С., на Головний Заряд У. Н. С. і на редакцію У. Н. С.

Бажаємо красшого розвою й життя всім народним орґанізаціям, що придержуються републиканської і демократичної системи, і бажаємо погибели всім тим, що думають перероблювати емігрантів з України на монархістичних форналів і льокаїв Скоропадського.

За тов. ім. Т. Шевченка:
Микола Читвінський, предс.;
Стефан Багрій, касієр;
Павло Хомин, секретар.
(Печатка).

Директор російського театру „Синая Птица" Южний їздить із своєю трупою по всіх більших европейських містах. Коли Южний приїхав до якогось середньо-великого німецького міста, приключилася йому така пригода.

Южний мешкав у готелі, а обслуговував його веселий вейтер, який казав собі платити за всяку надзвичайну прислугу. Списував усе на клаптикові паперу і вкінці дав Южному такий рахунок:

Чотири дни подавав я теплу воду до голення 1.00 марка.

Пять разів кликав до телефону 60 фен.

Купив ножики „жілет" 1.00 марка.

Достоєвський 4.00 марки.

Разом 6.40 марки.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ЧЕСТЕР, ПА.

Будуємо Український Народний Дім.

За почином гр. І. Михальцевича відбулися у нас дня 13. падолиста 1927. р. перші орґанізаційні збори у справі будови, або купна Українського Народного Дому в Честер.

На збори запрошено виключно самих „бизнесменів", виходячи зі заключення, щоб ті, яких зачисляють до більше заможних, дали почин, себто матеріяльну й моральну поміч. На цих перших зборах обговорено дещо з минулого, давні спроби й невдачі, здорово й розважно начеркнено шлях, по якому належить тепер повести нову працю, щоб дійти до визначеної цілі. Поперед усього постановлено, щоб навчитися дечого з минулого, отже, щоб до проводу вибрати людей, які тішаться серед громадянства повним довірем, а проти котрих нема оправданого, або неоправданого негодування, а рівночасно рішено наставити над зібраним грошем строгу контролю. Гроші повинні бути зложені сейчас до банку.

На цих зборах вибрали присутні тимчасовий уряд, який мавби розпочати працю. Уряд уконституувався так: Володимир Білоруський, голова; Теодор Сорока, скарбник; Василь Стецула, писар, Григорій Стеців, заст. голови; Катерина Бобякова, заст. скарбника Дмитро Коваль і Марія Лехущева контрольори.

Дня 20. падолиста відбулися другі збори більше численні, на котрих рішено, на домагання скарбника Теодора Сороки, щоб скарбник був забондований, на початок на суму десять тисяч долярів. Відтак постановлено, щоб комітет віднісся до всіх місцевих братств і товариств з просьбою о піддержку. Дня 21. падолиста скарбник Теодор Сорока враз із двома свідками гр. Петром Кучабським і Вас. Гарасимом удалися до адвоката, де скарбник підписав заяву, що дає запоруку цілим своїм маєтком, а окрім цього підписав аплікацію до бондової компанії о забондовання його на суму $10.000.00. Слідуючі збори відбулися 18. грудня і 29 січня 1928 р. на яких рішено на внесення Теод. Сороки завязати Українську Громаду, дальше вибрано комісію статутову до вироблення статуту Укр. Громади.

Опісля на внесення гр. Володимира Білоруського ухвалено віднестися до всіх зорганізованих товариств і братств у Честер зі зазивом, щоб вони на своїх зборах вибрали своїх відпоручників до Української Громади, які малиб право заступати своє товариство, або братство на зборах Української Громади, а заразом обовязок піддержувати Українську Громаду морально й матеріяльно й контролювати її працю й діловодство.

До сьогодня своїх відпоручників прислали й на будову Українського Народного Дому зложили беззворотню жертву: Відділ Союза Українок: Бартішева Анна, Забиткова Анастаізя, Лебіщакова Юлія, $600.00; Американсько-Український Горожанський Клюб: Бартіш Степан, Осип Фідик, Саґай Ник. $500.00; Запорожська Січ, від. У. Н. Союза 388: Урбан Теофіль, Паньків Василь, Дмитриків Михайло $538.00; Бр. св. Духа, від. У. Н. Союза 237: Бровицький Николай, Блаґітка Лука, Куріца Михайло $300.00. Січ Петра Сагайдачного Сотня 11.: Волянський Василь, Звіжанський Осип, Петрик Осип $750.00.

Разом від Братств і Товариств зложено $2.688.00; від поодиноких осіб, яко зачет на декляровані суми $1.986.00. — Разом зложено до сьогодня $4.674.00.

Бачимо отже, що діло добре обдумане й започатковане; до активної праці й контролі запрошено всі товариства і братства. Віримо й всім кажемо вірити, що й ми тепер побудуємо свою народню Святиню Науки й Культури.

На день 4 березня о 1. пополудні приготовляє Комітет в справі дому спеціяльне Віче.

За тимчасовий Комітет:
Волод. Білоруський, предс.;
Теодор Сорока, скарб.; **Вас. Стецула**, писар.

— Богданку, чому не даш себе поцілувати?

— Бо пані такі погані!

Мати: Богданку, ти не встидаєшся говорити таке?

Богданко: Вчора мама вибили мене за те, що я говорив неправду. А нині маю встидатися цього, що кажу правду, — не знаю, що мама хочуть від мене.

Втрачене довіря.

— Чому то сам бос наліплює 50-центові марки?

— То з того часу, як я підчас наліплювання проковтнув одну 50-центову марку, він дає мені наклеювати лише 5-центові, а дорожчі сам наліплює.

Радіо. — Що вам маю зловити, пане: Лондон чи Париж?

— Я волів би зловити вашого чоловіка, щоби мені віддав тих 270 долярів, що винен мені вже їх півтора року!

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

МАГАНОЙ СИТІ, ПА. Тов. Запорожська Січ, від. 305, повідомляє своїх членів, що на послідним мітінґу, дня 18. лютого зайшли отсі ухвали: 1) Кождий член, котрий не прибуде на мітінґ без причини, буде підлягати карі, позаяк богато з членів призабувають на мітінґи приходити; так далі бути не може, бо нема що з ким порадитись, хоч завше є важні справи, як тов. так і народні. 2) Кождий член, котрий довгує за оден місяць, а не прибуде і не заплатить на другий, зістане суспендований. 3) Гроші не будесь принимати поза мітінґи, а властиво заказано секретареви. Через те упрошаєсь триматись більше правил статута і ухвал товариства, щоб не було пізнійше нарікання. — Д. Гайдамака, предс.; Н. Батіг, кас.; Т. Касиян, секр.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ. Тов. Вільні Козаки, від. 116, повідомляє своїх членів і членкинь, що місячні збори відбудуться дня 4-го марта, в 2-ій годині пополудни в гали 839 So. Broad St. Обовязком є кождого члена явитися на означений час. Дуже важні справи до полагодження. Найважнійше вибір делегатів на Шевченківське свято, яке мають устроїти всі українські Товариства в Трентоні. На мітінґу будемо принимати нових членів без вступного. Незабувайте на Сиротинець У. Н. Союза. — Олекса Петричин, предс.; Йосиф Паславський, кас.; Павло Стадник, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. Жеребецька Любов, від. 144, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів і членкинь, що мітінґ відбудеться в суботу, дня 3-го марта, точно в 8-мій год. вечер, в гали У. Н. Дому, 217 E. 6-та ул. Пожаданим є, щоб усі явились на тім мітінґу, бо є важні справи до полагодження. Взиваеться членів, котрі позабирали тікети на забаву-вечерок 22. лютого с. р., щоб не віддали, а заплатили за тікети на сім мітінґу. Також взивається тих членів, котрі ще не зложили жертви на Сиротинець-Захист У. Н. Союза, щоб були ласкаві зложити на сім мітінґу. Котрі члени забрали пушки до збирання жертв на будову Сиротинця, нехай будуть ласкаві принести на сей мітінґ; але проситься старатись порожних пушок не приносити, а лише повні. Кождий член повинен старатися привести хоч одного нового члена, бо на сім мітінґу будемо принимати без вступного до Тов. і У. Н. Союза. — Д. Чайка, секр.

Батько (до сина): Чи ти збожеволів? Женитися з мамкою і то без віна?

Син: Чи ви, тату, не знаєте, скільки нині коштує молоко?

— Я раз із моєю жінкою посварився і на цю памятку посадили ми яблуню.

— А то раз! Як би я так був робив, то мав би вже цілий сад!

— Прошу ласкаво приняти мене у притулок. Мені вже сто літ минуло.

— Сто літ! Це легко сказати! Приведіть вашого батька і матір, хай вони посвідчать.

ЗАГАЛЬНИЙ ЗВІТ ЖЕРТВ

НА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ УКР. НАРОД. СОЮЗА за січень 1928 року.

Число відділу	Члени	Відділи з каси	З пушок	З підприємств	Не члени	Разом
1	$ 56.00	$ ——	$ ——	$ ——	$ ——	$ 56.00
4	10.50	——	——	——	——	10.50
13	11.50	——	91	——	12.00	24.41
42	18.50	——	——	——	——	18.50
45	36.00	——	9.80	——	——	45.80
65	8.00	75.00	——	——	——	83.00
81	6.50	——	——	——	——	6.50
87	22.50	——	——	——	——	22.50
106	25.50	——	——	——	——	25.50
139	30.00	10.00	——	——	——	40.00
141	2.00	——	——	——	——	2.00
143	8.50	——	——	——	3.50	12.00
146	14.00	——	11.42	——	——	25.42
176	7.00	——	——	——	——	7.00
177	37.05	——	——	——	——	37.05
248	5.00	——	——	——	——	5.00
252	6.00	——	4.00	——	——	10.00
254	28.50	5.00	5.00	——	——	38.50
263	20.00	——	——	——	——	20.00
286	2.00	——	——	——	——	2.00
292	12.26	——	——	——	——	12.26
306	——	——	——	25.00	——	25.00
312	——	——	4.35	——	13.00	17.35
321	31.75	——	1.40	27.10	——	60.25
331	——	——	——	27.27	——	27.27
355	——	——	——	15.70	——	15.70
357	7.50	——	——	——	——	7.50
365	19.75	——	——	58.05	——	77.80
392	5.00	——	——	——	——	5.00
400	——	——	——	——	9.30	9.30
	$ 431.31	$ 90.00	$ 36.88	$ 153.12	$ 37.80	$ 749.11

ЗАГАЛЬНЕ ЗІСТАВЛЕННЄ ЖЕРТВ

на Сиротинець-Захист Українського Народного Союза за січень 1928 року.

Члени У. Н. Союза зложили жертв у січни 1928 р.	$431.31
Відділи У. Н. Союза жертвували зі своїх кас у січни	90.00
Дрібні жертви, зібрані пушками заходом членів У. Н. С.	36.88
Дохід з підприємств і з коляди, уряджених поодинокими відділами У. Н. Союза	153.12
Жертви від не членів У. Н. Союза, прислані поодинокими відділами У. Н. Союза	37.80
Жертви з коляди, придбані спільно відділами У. Н. С.	103.70
Жертви з коляди, придбані поза відділами У. Н. С.	93.13
Процент з банку від зложених жертв від 1-го липня до 31-го грудня 1927 року від сейвінґс депозит	538.70
Процент з банку від зложених жертв „чек екавнт"	20.98
У січни 1928 року вплинуло жертв разом на суму	$1,505.62
По конець грудня 1927 року проголошено жертв	34,707.71
По конець січня 1928 року загальна сума жертв є	$36,213.33

Комітет Сиротинця-Захисту У. Н. Союза.

ПОІМЕННИЙ ВИКАЗ ЖЕРТВ НА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ УКР. НАРОД. СОЮЗА

з підприємств, забав, хрестин, із загальних збірок і від не членів У. Н. С. за січень 1928 року.

ВОТЕРВЛИТ, Н. Й.

Відділ 13 У. Н. Союза прислав жертви-коляду від слідуючих:

Мадараш Василь	$2.50
Михасів Семен	2.00
Ковальчик Стефан	1.00
Крушельницький Йосиф	1.00
Савюк Ілько	1.00
Вуйцік Данило	50
Кащак Теодор	50
Мельник Михайло	50
Ковальчик Стефан (стар.)	50
Легуняк Іван	50
Чайковський Стефан	50
Завійський Лев	50
Пельо Іван	25
Спяк Антін	25
Атаманюк Юстина	25
Кравець Стефан	25
Разом	$12.00

ІЗЕЛІН, ПА.

Гром. Кархут Дмитро, секретар відділу 400 У. Н. Союза, прислав жертву на Сиротинець-Захист У. Н. Союза, яку заколядували діти з української місцевої школи, члени молодечого відділу У. Н. Союза $9.30

(Дальше буде).

ЩО ОЗНАЧАЄ СОБОЮ ЗНАК „ТРИЗУБА" І ЗВІДКИ ВІН ПОХОДИТЬ.

Дня 20 січня ц. р. в Українському Науковому Інституті в Берліні проф. М. Таубе (колись професор Петербурзького Університету, а тепер член Institut du droit International в Гаазі), прочитав лекцію на тему: „Загадковий родовий знак фамілії Володимира Святого". Цей загадковий знак — „Тризуб" в наші часи принятий за герб української держави; проф. Таубе протягом довшого часу пильно досліджував історію загадкового знаку, зібравши численний матеріял, як з музеїв та збірок в Росії і на Україні, так само і в Скандинавських землях, головно в Швеції. Свою лекцію ілюстрував він цілим рядом таблиць знимків „Тризуба" і ріжних подібних до нього знаків. Він переказав погляди, які існують серед учених на походження і значіння „Тризуба", подав доволі численну літературу і вкінці познайомив авдиторію зі спробою власного вирішення спірного питання.

Проф. Таубе одкидає погляд, ніби, „Тризуб" був звичайним монетним тавром князя Володимира і його ближчих нащадків. Так само не визнає він можливим вважати його за гербову ознаку, бо в X—XI в. в. взагалі ще гербів у пізнішому значінні не вживалося. Були лише слабенькі елементи геарльдики, які розвинулися аж в XIV-му століттю. Не міг бути „Тризуб" і емблємою державної влади, бо в такому разі він не міг так мінятися і уявляти собою ріжні варіянти, які ми бачимо на протязі X—XIV століття (аж до другої половини XIV стол., коли його в трохи зміненій формі уживали київські князі з литовської династії). Ще менше імовірним вважає проф. Таубе „Тризуб" за якусь моноґраму, і спроби відчитати його таким способом (напр. покійного київського археольоґа К. Болтуновського) здаються йому за дуже довільні і навіть фантастичні.

Єдине можливе рішення, на думку проф. Таубе, це визнати „Тризуб" за **знак власности семі кн. Володимира** в формі умовного лінеального знаку. Це доводить проф. Таубе як характером написів на монетах („Владимир на столі, а се його сребро"; „Святополк на столі... його сребро"), змислом уміщення знаків на варяжськім мечу поруч з християнськими емблємами, на цеглинах, знайдених у Київі в садибі Петровського та ин. — так само і анальоґією з практикою цілого ряду пануючих династій того часу на заході Европи. Згодом цей родовий знак власности почав набирати характеру геральдичної ознаки в міру того, як виникали і розвивалися геральдичні поняття на заході, з яким стара Україна жила в близьких політичних взаєминах. Цікаво зазначити, що знак „Тризуба" можна доглянути в „гербі" королеви Анни Ярославни, змальованім французькими геральдистами в XVIII віці з портрету XIV століття, також і в знаку на надгробку св. Еріка, родича династії св. Володимира, в одній шведській церкві XIV століття.

Установивши характер „Тризуба", проф. Таубе перейшов до зясування його походження. Він одкидає візантійське походження („крін" — лілея) і визнає, що елементи знаку принесено на Україну з Скандинавії. Цілий ряд надгробних каменів з руничними написами, найдених в ріжних землях Скандинавії, носять виразні сліди цілого нашого знаку. Аналізуючи форми й окремі елементи знаку в усіх його дуже численних змінах і варіянтах, проф. Таубе головну увагу звернув на серцевину „Тризуба", яко на найбільш істотну частину. Ця серцевина, на думку проф. Таубе, є містичним знаком (в формі дуже хитрого сплетення стрічки-ленти) недоторканости, „табу", яке кладено на певний предмет одночасно з заклинанням. Цей знак занесено до Скандинавії з Ірляндії, як це доказав проф. Таубе на таблицях знимків з повною очевидністю. Таке розуміння знаку цілком відповідає і пізнішій практиці уміщення „Тризуба" на київських монетах, на означення виключного права князя на монету і недоторканости, незайманости цього права княжої власности. Проф. Таубе зазначив, що сліди знака „Тризуба" в переродженій формі залишилися в побуті народа як на Україні, так і на Московщині (так зв. „розцвічений" хрест, дивовижно закручені кренделі і т. ин.), так само, як пізніше московський герб — орел опинився у нас на кахлях і на рушниках.

В дискусії, яка розвинулася після лекції, др. З. Кузеля зазначив, що в Галичині, головно в Карпатах, зберігся звичай значити паски знаком точнісенько подібним до „Тризуба" і взагалі дуже поширене уживання цього знаку, як тавра з таємною силою, що оберігає від лихого ока. Проф. Д. Дорошенко звернув увагу на наші народні „закрутки", що своєю формою нагадують оту містичну серцевину знаку, що вживалася в анальоґічних випадках в далекій од нас Ірляндії.

Цікава лекція проф. Таубе зібрала дуже численну авдиторію зпоміж берлінської української кольонії. Були і деякі представники німецького ученого світу.

ЮВИЛЕЙ КАЧКИ.

Англійські часописи пригадують незвичайно **товсту качку,** яку тому сто літ випущено у світ, а саме зимою 1827 року. То було недовго передтим як Англієць др. Готем видістався на ледняк гори св. Ґотгарда. В звязи з тим тодішні ґазети принесли таку вістку: Др. Готем, як видістався на ледняк Ґотгарда, найшов під грубою поволокою леду зовсім неушкоджене тіло чоловіка, що певно недавно передтим замерзло. Принесли нещасливого до найближчої хати і тут вдалося його знову привести до життя. На загальне здивування сказав той чоловік, що він є антиквар Роджер Додсворт, родився 1619 року, а засипала його лявіна підчас мандрівки 1650 року. Лікарям вдалося Додсвортові привернути здоровля. Пізніше нарікав лише, що „чує болі в ногах. Та то й не дивота у людини, якій вже 207 літ". На жаль, не сказано там, чи читачі в 1827 році вірили в те все.

ЯК У НЕБЕСНІЙ ДЕРЖАВІ ПОСИЛАЮТЬ ДО НЕБА.

Китайські екзекуції дадуться порівняти лише з середньовічною інквізицією, або з роботою чрезвичайки підчас горожанських боїв у большевії.

З жахом згадуємо грізні напади Татарів у нашу батьківщину, які пили з черепів своїх неприятелів або тріюмфуючо ганцювали з головами неприятелів, настромленими на копіях, — то ще сильніших нервів треба нам, колиб ми схотіли зазнакомитися з ріжними способами екзекуцій, приноровлюваних досі загально у небесній державі — Китаю.

Першим степенем кари смерти в царстві змія була т. зв. „тисячка пасів", здертих з живої людини. **Нагого** засудженого **вбирали в рибацьку сіть, яку стягали чимраз сильніше, так що з тіла виступала кров із стиснених місць. Гострим ножем відкраювали ці визначені місця шкіри серед страшного реву нещасного деліквента.** Щойно як ціле тіло оскальповано, відрубувано голову.

Другою степеню було відрубання голови: були ріжні степені тої кари. Стинали голову сталевим ножем або гострим деревляним, одним ударом — або кількома. Засуджений клячав спутаний, а катів помічник тимчасом із усієї сили тягнув за косу деліквента, щоби карок був як слід напнутий.

Третій „найлекший" спосіб карання смертю було удушення. (Так покарано смертю в травні 1927 року комуністичних проводирів, схоплених в совітськім посольстві у Пекіні). Засудженому на смерть закладають на шию подвійну петлю, яку сплітають залізним дрючком, петля скручується все тісніше і тимсамим стискає горло чимраз більше. Коли нещасна жертва вже майже вдушена, зараз петлю звільняють — засудженого обливають студеною водою, щоби прийшов до притомности — а коли так сталося — муки зачинаються наново, стільки разів, на скільки разів призначено це у присуді.

Карають смертю прилюдно — звичайно близько базару, щоби відстрашити горожан від поповнювання подібних злочинів, якими провинився засуджений. **Відрубані голови виставляють у кошах** цілими днями на міській брамі.

Коли звичайних смертельників карано клячучи, зовсім інакше відбувалося це з високими урядовцями і достойниками. Ці не сміли показатися боягузами, показати страх перед смертю. Дорогою на місце екзекуції і на місці **мусіли дякувати цісареві за ласкавий присуд.** Несено їх у носилках в третій годині з ранку на місце екзекуції, а не карано їх смертю ніколи клячучи, лише сидячки. **Кат мусів їм поклонитися і сказати: „Всемогучий пане, позволь мені помогти тобі піти до неба!"** За підкупство, що перевищало 500 даянів, була кара смерти, то тоже цісарські урядовці помагали собі так, що брали хабарів лише 499 даянів...

Уже найбільше присудів кари смерти виконано, коли в Китаю настала република. За крадіж дітей, за те, що актор не хотів грати перед генералом Чанґцунчанґом, ба, що більше — і за крадіж угля — карається смертю. Майже щодня ескортує поліція злочинців спутаних, на возах, тягнених мулами, головними вулицями Пекіну. А на дошках, причіплених на плечах злочинців, гієроглїфами сповіщається народові, чим даний засуджений провинився — юрба цікавих супроводжає засуджених.

Република посунула місце екзекуції з базару аж до храму неба, начеб на те, щоби душам засуджених було ближче до неба... Засуджений перед смертю мусить тричі вклонитися товпі та просити прощення. — Тут засуджених карано смертю на очах тисячей цікавих.

Один чужинець був при екзекуції чотирьох убийників. Головному злочинцеві мали відтяти голову свого роду ґільотиною, що складалася з вижолобленого дерева (стовпця), на якого одному кінці був прикріплений ніж — доволі широкий. У вижолоблене місце засуджений вставляв карок. Другий кінець масивного ножа сторчить у воздусі і є заосмотрений ручкою. На приказ засуджений ішов подзвонюючи кайданами і клав шию в заглублення під піднесеним ножем, спокійно вирівнував собі ноги та ждав, аж приступив вояк і хоч помало але з усієї сили втискав ніж у шию, людська голова відскакувала — а за нею фонтаною трискала струя крови, з уст тисячів глядачів вривалось: „Хаоу!" Останніх трох застрілено клячучи ззаду. Біля того чужинця стояла якась туристка-Американка й фотографувала цю сцену...

Василь Бобрів (Смутний).

ВІДПОВІДЬ.

Пливи, квітко,
по воді,
моє серце
у біді.
Я кохала
козака,
моя доля
така.
Він пішов,
лишилась я,
така доленька
моя.
Одній тяжко
було тут —
в житті долі
не минуть.
З ним зійшлася
навмання —
комісарша
тепер я.
Та я все
з тобою, друже,
бо люблю тебе
я дуже.
Коли прийдеш —
тоді я
буду знов
уся твоя.

* * *

Пливи, квітко,
в комиши
і про неї
не кажи.
Козаку зовсім
не пара
та, що любить
комісара.

На балю.

— Дивися, диви, отся пані майже нічого не має на собі.

— Йой, йой!

— Чомуж ти так видивився?

— Я шукаю того „майже".

В суді.

Суддя (до обвинуваченого): Ви обвинувачені за крадіж двацятьдвох тузинів хусточок до носа. Що можете подати на своє оправдання?

Обвинувачений: Я мав нежит, високий суде.

В арешті.

Директор вязниці: Кождий вязень мусить вибрати собі тут якесь заняття. Ти чим хочеш бути?

Вязень: Я хотів би бути подорожуючим торговельним аґентом.